

การเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร*

Strengthening Ethics for Prisoners in Bangkok

^{1*}พระมหานันทวิทย์ ธีรภทฺโท, ¹กมลลาศ ภูวชนาธิพงศ์ และ ²อักรนันท์ อริยศรีพงษ์
^{1*}Phramaha Nuntawit Dhirabhaddo, ¹Kamalas Phoowachanathipong and
²Akaranun Ariyasripong



¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University
²มหาวิทยาลัยปทุมธานี
²Pathumthani University
^{1*}Email: sakorn_49@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีจุดมุ่งหมายดังนี้ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาจริยธรรมของผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อเสนอผลการเสริมสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางและนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางที่สมัครเข้าร่วมโครงการสัปดาห์ศีลสมาธิ รุ่นที่ 2 จำนวน 144 คน อายุระหว่าง 18-25 ปี การวิจัยนี้การวิจัยแบบผสมวิธี เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ paired sample t-test และวิเคราะห์เชิงคุณภาพด้วยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาแบบสร้างข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติด มีสาเหตุการกระทำผิดมาจากปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ มีรายได้ไม่เพียงพอกับการเลี้ยงครอบครัว มีค่านิยมการดำเนินชีวิตรักความสบาย อายกรวยเร็ว เมื่อพ้นโทษได้กลับมากระทำผิดซ้ำอีก สาเหตุสำคัญเกิดจากการไม่ยอมรับของสังคม และไม่มีความทำ 2) กระบวนการสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้ต้องขัง มีขั้นตอนคือ การควบคุมและพัฒนาพฤติกรรม และได้นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ ได้แก่ หลักศีล 5 มรรคมีองค์ 8 หลักสังคัตถ 4 พรหมวิหาร 4 โยนิโสมนสิการ และหิริ โอตฺตปละ มีกระบวนการสำคัญ ได้แก่ (1) การฝึกสมาธิภาวนา (2) ฝึกอบรมศีล สมาธิ และปัญญา (3) การปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาประจำวันและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และ 3) ผู้เข้าร่วมอบรมหลักสูตรสัปดาห์ศีลสมาธิมีจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การเสริมสร้าง; จริยธรรม; ผู้ต้องขัง

Abstract

The objectives of this research were 1) to analyze ethics problems situation of prisoners in Bangkok 2) to analyze the ethics strengthening process according to Buddhist integration for prisoners in Bangkok and 3) to present the results of the ethics strengthening process according to Buddhist integration for prisoners in Bangkok. This research was a mixed method research. The sample consisted of 144 prisoners in the central correction institution for drug addicts, aged 18-25 years, who enrolled in Sakkasa Concentration Project 2. The tools of data collection were questionnaires, in-depth interview and focus group. Pair sample t-test and analytic induction were used for data analysis.

Research findings were as follow:

1. Ethics problems situation of prisoners in Thai society found that most prisoners were prisoners of drug cases. Most causes of this issues are from economic problems, inadequate income to support the family, the value of comfort, rich shortcuts, and wrong social imitation behavior. The main causes of offense recidivism are the lack of social acceptance and unemployed.

2. The ethics strengthening process according to Buddhist integration for prisoners are to control, to develop habitual behavior and to apply principles which are the five precepts (*Sāla*), the noble eightfold path (*Magga*), the four bases of social solidarity (*Saṅgahavatthu*), the four holy abiding, critical reflection (*Yonisomanasikāra*) and two Lokapala-dhamma; moral shame and moral dread (*Hiri and Ottappa*). The main processes are: 1) the practice of right view (*Sammādiññhi*) 2) the process of threefold Learning (*Sikkhāttaya*) which are morality, concentration and wisdom training 3) the practice of Buddhist activities in daily life and in Important Buddhist Day

3. The participants in the Sakkasa Concentration Project 2 had higher scores on Buddhist ethics as a total at the significance level.

Keywords: Strengthening; Ethics; Prisoners

บทนำ

จากสถิติปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ได้อาศัยหลายหน่วยงานเข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมที่ประกอบด้วย ตำรวจ อัยการ ศาล โดยกรมราชทัณฑ์ถือว่ามีส่วนที่เข้ามาเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกือบทุกขั้นตอนโดยผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ในระหว่างการดำเนินคดีอาชญากรรมในศาลพิจารณาระหว่างพิจารณา ซึ่งการกระทำความผิดเป็นปัญหาที่เกิดจากการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ยิ่งสังคมมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเท่าใดจำนวนผู้ที่กระทำความผิดก็จะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอความรุนแรงของการกระทำความผิดนั้นจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แต่ในสังคมแต่ละสังคมนั้นก็จะมีกฎเกณฑ์สำหรับควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมเพื่อมิให้เกิดปัญหาระหว่างกัน ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคมจะต้องถูกลงโทษ เพราะถ้าหากในสังคมใดไม่จัดการกับผู้กระทำความผิดก็จะเท่ากับว่ายอมรับว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ในอดีตการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในสังคม มักจะปฏิบัติด้วยวิธีการที่รุนแรงและทารุณ โหดร้ายให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำไป ทั้งนี้เพื่อสร้างศรัทธาให้แก่มหาชนในสังคม เป็นการมุ่งลงโทษเพื่อจะให้เกิดความเจ็บปวดทรมาน และไม่กล้าที่จะกระทำความผิดซ้ำอีก ต่อมาเมื่อมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้อัตราการกระทำผิดกฎเกณฑ์ของสังคมเพิ่มขึ้นตาม การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดจึงได้มีการพัฒนารูปแบบจากวิธีการลงโทษที่ทารุณโหดร้ายมาเป็นการปฏิบัติโดยใช้เรือนจำและทัณฑสถานแทน (Department of Correction, 2008).

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การกระทำความผิดของผู้ต้องขังชายเกิดจากขาดการขัดเกลาและความอบอุ่นจากครอบครัว จากกลุ่มเพื่อน จากความคึกคะนอง การไม่ได้รับความไว้วางใจจากสังคม การอาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม และยาเสพติด ครอบครัวมีรายได้น้อย อีกทั้งผู้ต้องขังมีการศึกษาต่ำ (Chaiyapong, 2012) และผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่กลับมากระทำผิดซ้ำ เกิดจากไปรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายในเรือนจำ แลกเปลี่ยน สร้างเครือข่ายภายในเรือนจำ เมื่อออกจากเรือนจำจะกลับไปเพื่อนกลุ่มเดิมที่เคยมีความสัมพันธ์หรือเพื่อนในเรือนจำแนะนำต่อๆ กัน ขยายเครือข่ายจนติดคุกซ้ำอีก สาเหตุเกิดจากปัญหาครอบครัว หางานทำไม่ได้ จึงหันไปค้ายาเสพติด ไม่เกรงกลัวการติดคุก (Phra Dhammapitaka P.A. Payutto, 1997) จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นว่าปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการส่งเสริมจริยธรรมของเยาวชน เช่น สภาพแวดล้อมทางสังคม ชุมชน ครอบครัว และตัวเยาวชน การปลูกฝังทักษะชีวิตในการสั่งสอน และปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรมผู้ต้องขังโดยจัดให้มีการเข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาคุณภาพ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้ต้องขังมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และช่วยแก้ปัญหาให้ผู้ต้องขังที่ จะได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี ตลอดจนเป็นแนวทางไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข และสารเสพติด ให้ผู้ต้องขังได้เป็นคุณค่าของชีวิตที่มีคุณภาพที่จะช่วยสร้างความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคงให้กับประเทศชาติได้

แนวทางการเสริมสร้างจริยธรรมด้วยวิธีการปฏิบัติสมาธิ เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาจริยธรรม และคุณธรรม ดังเช่น พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) (Phra Dhammapitaka P.A. Payutto, 1997) กล่าวว่า การพัฒนามนุษย์ตามหลักการทางพระพุทธศาสนาด้วยการพัฒนาระบบการดำเนินชีวิตทั้งสามด้านให้เป็นการพัฒนาเต็มทั้งคนก่อนจึงจะเป็นการพัฒนาที่ได้ผลคือระบบแห่งไตรสิกขาได้แก่ ศีล สมาธิ และการปฏิบัติสมาธิเป็นวิธีการพัฒนาจิตใจและปัญญาของมนุษย์ ดังนั้นผู้วิจัยศึกษาจริยธรรมของผู้ต้องขัง โดยมุ่งศึกษากระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมของผู้ต้องขัง โดยใช้หลักพุทธธรรมมาบูรณาการ เพื่อพัฒนากาย ศีล จิต ปัญญา โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังที่เข้าฝึกอบรมหลักสูตร สักคาสมาธิ ทำการวัดผลเปลี่ยนแปลง จริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการหลังจากเข้าฝึกอบรมหลักสูตร สักคาสมาธิ เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการของผู้ต้องขัง ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาจริยธรรมของผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอผลการเสริมสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method) การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งหนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารเกี่ยวกับการเสริมสร้างจริยธรรมของผู้ต้องขังทั้งแนวคิด ทฤษฎีทางตะวันตกและทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าในภาคสนาม

2. การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงสภาพปัญหา และกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในกรุงเทพมหานครเชิงพุทธบูรณาการ ในระดับนโยบายและแนวทางปฏิบัติที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

- 1) ทำการศึกษาและคัดเลือกพื้นที่ศึกษา โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง กรมราชทัณฑ์
- 2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการแจกแบบสอบถาม/สัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับผู้ต้องขัง ผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่ และนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา

3) ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบ กระบวนการ และแนวทางการพัฒนา การประยุกต์ใช้ ประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร จากการประชุม กลุ่มย่อยและลงพื้นที่จริงในทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง

4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมา วิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ การเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร

3. การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการแจกแบบสอบถามจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการ วัดผลก่อนและ หลังการเข้าร่วมโครงการ สักคาสมาธิ ระหว่างวันที่ 15 มีนาคม-17 เมษายน พ.ศ.2561 ที่สถานบำบัด พิเศษกลาง กรุงเทพมหานคร และมีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมการเข้าร่วมโครงการสักคาสมาธิ ระหว่างการปฏิบัติสมาธิ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ 1) ผู้ดูแลผู้ต้องขังระดับผู้บริหารและระดับปฏิบัติการ ที่ทัณฑสถาน บำบัดพิเศษกลาง กรมราชทัณฑ์ 2) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) 1 กลุ่ม คือ ผู้ปฏิบัติงานพัฒนาผู้ต้องขังสอนจริยธรรมผู้ต้องขัง มีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี และผู้เชี่ยวชาญ ทางพระพุทธศาสนาและผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา จำนวน 6 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ต้องขังทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง กรมราชทัณฑ์ ที่สมัครเข้าร่วมโครงการ สักคาสมาธิ รุ่นที่ 2 ผู้ต้องขังมีคุณสมบัติเป็นนักโทษเด็ดขาด ภายใน 15 วัน หลังจากผ่านหลักสูตร ปฐมนิเทศนักโทษเด็ดขาด จำนวน 144 คน อายุระหว่าง 18-25 ปี ระหว่างวันที่ 15 มีนาคม-17 เมษายน 2561

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การดำเนินการตามโครงการวิจัยดังกล่าว มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) แบบสอบถาม ที่พัฒนาจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้องการเสริมสร้าง จริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร โดยการประยุกต์หลักธรรมที่เกี่ยวข้องมาสร้างเป็นตัวชี้วัด จริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้ต้องขัง

2) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาการขาดจริยธรรมและ กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร

3) ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติหน้าที่เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการ และการประยุกต์ใช้หลัก พุทธธรรมในการเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร

4) การสังเกต ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่างๆ ที่จะทำให้ควบคู่กับการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง และเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ต้องขัง เพื่อให้สามารถสามารถวิเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร

5) การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับ ผู้บริหาร บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร

ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1) แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์หรือแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ (Interview guideline) สำหรับ ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องและดูแลผู้ต้องขัง ได้แก่ 1) หลักการและกระบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขัง เพื่อแก้ไขและป้องกันกระทำผิดซ้ำ 2) หลักสูตรฝึกอบรมที่เสริมสร้างจริยธรรม โดยนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ มีหลักสูตรอะไรบ้าง มีวิธีการอย่างไร 3) การนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมผู้ต้องขัง 4) กระบวนการอบรมทางพระพุทธศาสนา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา ไปใช้กิจวัตรประจำวันของผู้ต้องขัง 5) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับหลักพระพุทธศาสนาที่นำมาใช้ในการอบรมผู้ต้องขัง 6) การนำกระบวนการฝึกอบรมทางพระพุทธศาสนาไปส่งเสริมจริยธรรมของผู้ต้องขัง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรกับผู้ต้องขัง

2) แบบสอบถามจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการ สร้างมาจากแนวคิดการพัฒนาจริยธรรมเชิงพุทธ-บูรณาการตามหลักภavana 4 แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพ ประสบการณ์ในเข้าอบรมฝึกสมาธิ ประสบการณ์ในเข้าอบรมหลักสูตรจริยธรรมในทัณฑสถาน จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเชิงพุทธบูรณาการ คำถามปลายปิดประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ โดยมีนิยามปฏิบัติการคำว่า การเสริมสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการ หมายถึง วิธีการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการฝึกอบรมกาย ฝึกอบรมศีล ฝึกอบรมจิตใจ และฝึกอบรมปัญญาให้กับผู้ต้องขัง บูรณาการแบบองค์รวม วัดโดยแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

ตอนที่ 3 แบบบันทึกประสบการณ์ต่อการเข้าร่วมฝึกสมาธิเป็นแบบบันทึกให้กลุ่มตัวอย่าง เขียนความรู้สึก และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในการเข้าร่วมกิจกรรมฝึกสมาธิครั้งนี้ ในประเด็นดังนี้ 1) ท่านได้เรียนรู้อะไรจากการเข้าร่วมโครงการฝึกสมาธิ 2) ท่านคิดว่าประสบการณ์การเข้าร่วมฝึกสมาธิครั้งนี้ ทำให้ท่านเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างไรบ้าง (พัฒนาทางกาย ทางสังคม ทางจิตใจ และทางปัญญา) 3) ความประทับใจที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมฝึกสมาธิครั้งนี้เป็นอย่างไร 4) “ธรรมะในใจของท่าน” ท่านจะนำหลักธรรมะข้อใด ไปใช้ในการดำเนินชีวิตของท่าน 5) ท่านตั้งใจที่นำสิ่งที่เรียนรู้จากการเข้าร่วมฝึกสมาธิไปใช้อย่างไรบ้าง 6) ปัญหา อุปสรรค/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 3) หลักสูตรสัปดาห์สมาธิ เป็นหลักสูตรสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพ สำหรับผู้ต้อง ซึ่งมีระยะเวลา ในการฝึกอบรม 21 วัน (100 ชั่วโมง) มีกรอบเนื้อหาเพื่อให้ผู้เข้ารับ

การอบรมทราบถึงการปฏิบัติสมาธิแบบง่ายๆ และได้ผลเร็วสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี คลายความเครียด มีสติ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

การหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาความตรงของเนื้อหา ค่า IOC จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ปรับปรุงข้อคำถาม นำไปทดลอง try out กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .953 และนำไปเก็บข้อมูลก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการสัปดาห์สมาธิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยการเก็บข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เช่น หนังสือ เอกสารทางวิชาการ บทความงานวิจัย วิทยานิพนธ์และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์มาจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้เชี่ยวชาญ (Key-Expert Informants) ที่มีประสบการณ์ตรง ซึ่งเป็นกลุ่มที่ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง (Structure In-Depth Interview) เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวต่อตัว (Face-to-Face In-Depth Interview) ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสอนจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขัง ได้แก่ ผู้ปฏิบัติการฝ่ายพัฒนาผู้ต้องขัง นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านพระพุทธศาสนา และเชี่ยวชาญจริยธรรม ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 รูป/คน

กลุ่มที่ 2 การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) 1 กลุ่ม คือ ครูสมาธิสอนผู้ต้องขัง มีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 4 คน ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา 2 คน รวม 6 คน

กลุ่มที่ 3 เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการแจกแบบสอบถามจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการกลุ่มตัวอย่าง ผู้ต้องขังจำนวน 144 คน วัดผลก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ สัปดาห์สมาธิ ระหว่างวันที่ 15 มีนาคม-17 เมษายน พ.ศ.2561 ระยะเวลาเข้าร่วมโครงการ 15 วัน ที่สถานบำบัดกลางพิเศษกลาง กรุงเทพมหานคร และมีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมการเข้าร่วมโครงการสัปดาห์สมาธิ ระหว่างการปฏิบัติสมาธิ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานได้ ร้อยละ(percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(standard deviation) สำหรับอธิบายข้อมูลแบบสอบถามเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง และใช้ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(standard deviation) สำหรับอธิบายข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจริยธรรมเชิงพุทธเชิงบูรณาการ

2) วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นผลการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ด้วยใช้สถิติ Paired t test ได้แก่ แบบวัดจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการและและทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้สถิติ Person Correlation

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการสรุปความตามเนื้อหาที่ค้นพบเป็นประเด็นตามลำดับ

2) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยใช้วิธีการประมวลความคิดของผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมดแล้วยึดหลักในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้ (1) Concept กำหนดมโนทัศน์ สร้างแนวคิดเพื่อการวิเคราะห์ (2) Content รวบรวมเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย (3) Classification วิเคราะห์จำแนกกลุ่มข้อมูล (4) Category จัดหมวดหมู่ข้อมูลที่ได้ให้เป็นระบบ

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาจริยธรรมผู้ต้องขังในสังคมไทย

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังคดีอาชญากรรมโดยตรง มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เมื่อพ้นโทษกลับมามีการทำผิดซ้ำอีก สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาของสังคมไทย มีสาเหตุมาจากปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ ประกอบอาชีพมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัว เป็นคนด้อยโอกาสทางสังคม และมีค่านิยมการดำเนินชีวิตรักความสบาย อยากรวยเร็ว มีพฤติกรรมการเล่นแบบทางสังคมที่ผิด และปัญหาการกลับมามีการทำผิดซ้ำอีก พบว่า เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษไปแล้ว กลับมามีการทำผิดซ้ำอีกสาเหตุหลักมาจากการไม่ยอมรับของสังคม ไม่มีงานทำ และผู้ต้องขังคิดว่าตัวเองเป็นคนไร้ค่า ไม่มีที่ยืนในสังคม จึงหันมากระทำผิดซ้ำอีก

2. กระบวนการสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลวิจัยสรุปได้ว่า ขั้นตอนการสร้างจริยธรรมสำหรับผู้ต้องขังเป็นกระบวนการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยแนวทางหนึ่งของกรมราชทัณฑ์ มีการดำเนินงานเริ่มจากการรับนโยบาย นำมาปฏิบัติเป็นการแบบบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีภารกิจสำคัญคือ การควบคุมและพัฒนาพฤติกรรมนิสัยกระบวนการสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้ต้องขัง เป็นการพัฒนามนุษย์ตามหลักการทางพระพุทธศาสนาด้วยการพัฒนาระบบการดำเนินชีวิตทั้งสามด้านให้เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม โดยหลักสูตรอบรมที่เสริมสร้างจริยธรรมนั้นเน้นไปตามหลักสูตรที่กรมราชทัณฑ์กำหนด โดยมีหน่วยปฏิบัติในระดับเรือนจำ/ทัณฑสถานฯ คือ ฝ่ายการศึกษาฯ งานพัฒนาจิตใจ เช่น โครงการพัฒนาจิตใจ หลักสูตรศีลคสามาธิ , โครงการอบรม, วันสำคัญของชาติ, ศาสนาและสถาบัน, โครงการวิวัฒน์พลเมืองฯ,โครงการเยี่ยมอบรมศึกษา, และโครงการเรือนจำเรือนความ เป็นต้น โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะการนำกระบวนการไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นวิธีสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้เข้มแข็งไม่ให้อีกกลับมากระทำผิดซ้ำได้ หลักธรรมที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางจริยธรรม ได้แก่ หลักศีล 5 มรรคมีองค์ 8 หลักสังคัตถ์ 4 พรหมวิหาร 4 โยนิโสมนสิการ และหิริ โอตัปปะ โดยมีกระบวนการสำคัญ ได้แก่

- 1) การฝึกสัมมาทิฐิ ให้เกิดขึ้นเป็นการแนวคิดที่ถูกต้อง ความเห็นชอบตามทำนองคลองธรรม
- 2) ฝึกกระบวนการไตรสิกขา เป็นการฝึกอบรมศีล สมาธิ และปัญญา เป็นพัฒนาด้านความประพฤติทางกาย วาจา และใจ
- 3) การปฏิบัติกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในกิจวัตรประจำวันและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

3. ผลกระบวนการสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสำหรับผู้ต้องขังในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า ผู้เข้าร่วมอบรมหลักสูตรศีลคสามาธิมีจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการ ประกอบด้วย พัฒนาทางกาย พัฒนาทางสังคม พัฒนาทางจิตใจ และพัฒนาทางปัญญา พบว่า หลังทดลองคะแนนจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการในภาพรวมและรายด้านมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน ซึ่งมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยคะแนนจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองเท่ากับ 4.09 และ 4.28 (SD. = .477 และ .464) จากคะแนนเฉลี่ยเต็ม 5 คะแนน และพิจารณารายด้านพบว่า หลังการทดลองด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการพัฒนาทางจิตใจเท่ากับ 4.35 และ SD = .534 รองลงมา ด้านการพัฒนาทางกาย และพัฒนาทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 และ SD. = .554. และ .553) และ ด้านการพัฒนาทางสังคมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 4.24 และ SD. = .555 โดยทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ตามลำดับ

นอกจากนี้จากผลวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพยังพบ ผลการใช้กระบวนการฝึกอบรมทางพระพุทธศาสนาส่งเสริมจริยธรรมของผู้ต้องขัง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ต้องขัง สรุปได้ว่า

1. ด้านพัฒนาการด้านร่างกาย ทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง มีความอ่อนนุ่ม อ่อนโยน มีสัมมาคารวะมากขึ้น ด้านร่างกายที่เห็นชัดที่สุด ที่เกิดจากการนำกระบวนการฝึกอบรมทางพระพุทธศาสนาส่งเสริม จริยธรรมของผู้ต้องขังคือ พัฒนาด้านร่างกาย การรับประทานอาหารลดลง หมายถึง ความสงบเสถียร การจัดระเบียบทางร่างกายเป็นไปด้วยความเรียบร้อย การยืน เดิน นั่งและนอน สง่างาม น่าดู น่าชม มีสัมมาคารวะ สะอาดสะอ้าน ความเป็นระเบียบ การทะเลาะเบาะแว้ง ลดลงอย่างชัดเจน เมื่อเข้าใจและนำหลักการหรือแนวปฏิบัติตามหลักการทางพระพุทธศาสนาไปใช้แล้ว ย่อมสามารถควบคุม กาย วาจา ได้ในเบื้องต้น เช่น ศีล 5 ซึ่งถือได้ว่าเป็นหลักธรรม หลักการเบื้องต้น ที่สอนให้กิริยาหรือ พัฒนาทางด้านร่างกายอย่างชัดเจน เช่น ห้ามฆ่าสัตว์ ห้ามลักทรัพย์ ห้ามประพฤตินอกใจ ห้ามกล่าวคำเท็จและห้ามดื่มสุรายาเมา เสพติด เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นการส่งเสริมการพัฒนาทางด้านร่างกาย หรือการแสดงออกต่อบุคคลอื่น ให้อยู่ด้วยศีลธรรม

2. ด้านพัฒนาการด้านสังคม สามารถเข้าร่วมสังคมอื่นๆ ได้ง่าย เพราะรู้จักการช่วยเหลือ เสียสละ ให้อภัย อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่ก่อให้เกิดปัญหาทะเลาะวิวาท ในหมู่คณะ ในด้านสังคมนั้น เราเน้นไปที่การเรียนรู้ศ 6 การเกี่ยวข้องกับสังคม โดยมีผู้ต้องหาเป็นศูนย์กลางและปฏิบัติต่อสังคมรอบด้าน ตามสิทธิหน้าที่ที่สังคมสมมุติ ดังนั้น ผู้ต้องขังยุคใหม่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคม ไม่ต่อต้าน ไม่เบียดเบียน มุ่งทำหน้าที่ของตน เกื้อกูลสังคม และจิตสาธารณะ นี่คือ เปลี่ยนภาระให้เป็นพลัง คือคณติที่สังคมต้องการ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง เพราะคำสอนของพระพุทธศาสนาส่งเสริมให้มนุษย์ทุกคน มิใช่แค่ ผู้ต้องขังเท่านั้น ที่สามารถพัฒนาให้เกิดความสุข สงบ สันติ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา จึงเป็นทั้งหลักและเครื่องมือในการใช้เป็นแนวทางในการใช้ชีวิตต่อส่วนรวม ของคนในสังคมอย่างปกติสุข ไม่เบียดเบียน ไม่มาทำร้ายกัน ส่งเสริมชีวิตของคนในสังคมให้เกิดความรักสามัคคีกันในทุกสังคม เช่น หลักหิริโอตตัปปะ เป็นต้น

3. ด้านพัฒนาการด้านจิตใจ ทำให้ผู้ต้องขังมีจิตใจดีขึ้น ลดความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ ของชีวิต จิตใจสงบ มีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ ละเอียตรอบคอบมากขึ้น มีสมาธิดีขึ้น มีความอดทน อดกลั้นต่อการกระทำผิดต่างๆ ในขณะที่ใช้ชีวิตในทุกสถานการณ์ ด้วยหลักการไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เมื่อผ่านกระบวนการนี้แล้ว สภาวะจิตของผู้ต้องขังได้รับประสบการณ์ทางจิต ทำให้เขามีภาวะของจิตบริสุทธิ์ ตั้งมั่น และปราดเปรียว สามารถยืนหยัดต่ออารมณ์ที่ชั่วร้ายได้ ก็ถือว่าเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ไม่มุ้งมิ้งได้ทางวัตถุมากเกินไป สามารถพาความสุขทางใจ จากอารมณ์มารได้ด้วย ไม่หมกมุ่นทางวัตถุมากเกินไปเหมือนแต่ก่อน เป้าหมายหลักของพระพุทธศาสนา คือ การยกระดับจิตใจของคนในทุกระดับ ตามหลักของกลไกการปฏิบัติ คือ “หลักไตรสิกขา” คือ “ศีล สมาธิ ปัญญา” โดยมีจุดหมายสูงสุดคือ การกำจัด “อนัตตา” หรือกิเลสภายในจิตใจของตนเอง อันเกิดจาก อกุศลมูล 3 ประการ คือ “โลภะ โทสะ โมหะ”

อันเป็นสาเหตุให้เกิดความวุ่นวาย ในสังคมทุกสังคมในโลก ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพหรือ มนุษย์ทุกกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา ก็มีเพียงหลักการเดียว คือ การมุ่งพัฒนาจิตใจนั่นเอง

4. ด้านพัฒนาการด้านปัญญา ทำให้ผู้ต้องขังมีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักธรรมมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี เกิดทักษะ การเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสติคอยเตือนและควบคุมพฤติกรรมว่าสิ่งไหนผิดสิ่งไหนถูก ด้านปัญญานี้ก็เปลี่ยนแปลงทางตันทิฐิ ความเห็นเป็นทางถูกมากขึ้น คือเห็นตรงตามหลักธรรมชาติ หลักความจริง เข้าในชีวิต เข้าใจถูกตรง และโดยเฉพาะ เข้าใจตัวตนของตนตามหลักไตรลักษณ์ คือ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และมีตัวตน ถอดถอนความเห็นผิดหยาบๆ ละเสียได้ ไม่เห็นแก่ตัวจัดแล้ว เขาก่อเข้าใจในระดับหนึ่ง มีเป้าหมายชัดเจนแล้ว จดเว้นได้เด็ดขาดในความเชื่อผิดๆ ในการกระทำทุจริตทางกายและวาจาแล้วกระบวนการในการอบรม ผู้ต้องขังส่วนหนึ่งที่มีเป้าหมายร่วมกันทุกครั้ง คือ การให้ ผู้ต้องขัง เกิดจิตสำนึกที่ดี และรู้ชื่อ รวมทั้งผลเสียของการกระทำของตนเอง นั่นคือ เกิดกระบวนการแบบมีเหตุผล คือ ปัญญา นั่นเอง ปัญญาจะต้องกำหนดให้เด็กเหล่านั้นไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ทั้งสอดคล้องกับหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่พบว่า ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังคดีอาชญาเสพติดโดยตรง และมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี เมื่อพ้นโทษกลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก สะท้อนให้เห็นถึงสภาพการขาดจริยธรรมของสังคมไทย มีสาเหตุมาจากปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ ประกอบอาชีพมีรายได้ไม่เพียงพอกับการเลี้ยงครอบครัว เป็นคนด้อยโอกาสทางสังคม และมีค่านิยมการดำเนินชีวิตรักความสบาย อายากรวยเร็ว มีพฤติกรรมการเล่นแบบทางสังคมที่ผิด สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และค่านิยมการดำเนินชีวิตของสังคมที่เปลี่ยนแปลงตามกระแสวัตถุนิยมของสังคมไทย โดยสภาพปัญหาดังกล่าว ถือว่าเป็นวิกฤตทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสังคมอันก่อให้เกิดภาวะสังคมไร้ระเบียบ ซึ่งได้ส่งผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชนอย่างมหาศาลจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนของสังคมจะต้องร่วมมือกันในการดำเนินการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพให้กับเด็กและเยาวชนในทุกๆ ด้านซึ่งเปรียบเสมือนการป้องกันปัญหาระยะยาวของประเทศชาติมิให้เด็กและเยาวชนมีค่านิยมและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางสังคม เริ่มจากการปลูกฝังจริยธรรม การขัดเกลาอบรมภายในครอบครัวเป็นอันดับแรก ดังเช่น แนวคิดของแบนดูรา (Bandura) ที่ให้ความสำคัญต่อลักษณะภายในตัวมนุษย์และสิ่งแวดล้อมว่าเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรม เขาอธิบายว่า พฤติกรรมมนุษย์ องค์ประกอบภายในตัวมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม ต่างก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน ในลักษณะที่แต่ละองค์ประกอบต้องสัมพันธ์กันอย่างถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน หมายความว่า ในบางครั้งสิ่งแวดล้อมอาจจะมีส่วนในการทำให้เกิดพฤติกรรมได้มากกว่าองค์ประกอบภายในตัวบุคคล ส่วนในเวลาอื่นองค์ประกอบภายในตัวบุคคลก็อาจจะมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์มากกว่าสิ่งแวดล้อม จะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์เช่นนี้อยู่ในลักษณะพึ่งพาอาศัยกัน เป็นกระบวนการที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็มีอิทธิพลต่อ

กันและกัน และทั้งคู่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันพฤติกรรมมนุษย์ก็มีอิทธิพลต่อทั้งสองสิ่งด้วยเหมือนกัน (Bandura, 1965) และเมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษไปแล้ว กลับมากระทำผิดซ้ำอีกสาเหตุหลักมาจากการไม่ยอมรับของสังคม ไม่มีงานทำ และผู้ต้องขังคิดว่าตัวเองเป็นคนไร้ค่า ไม่มีที่ยืนในสังคม จึงหันมากระทำผิดซ้ำอีก ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกัน สร้างคนดีสู่สังคมทุกฝ่าย เริ่มจากการเตรียมพร้อมด้านอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมภายนอก รวมทั้งทุกฝ่ายต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ ในการแก้ไขผู้กระทำความผิดซ้ำ เมื่อพ้นโทษแล้ว สถานบันครอบครัวต้องให้ความอบอุ่น เพื่อให้ผู้ต้องขังไม่มีการกระทำความผิดซ้ำ และการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังมีอาชีพหลังพ้นโทษ

จากผลการศึกษาที่พบว่า กระบวนการสร้างจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการ เป็นการนำกระบวนการไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เป็นวิธีสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตให้เข้มแข็งไม่ให้เกิดกลับมากระทำผิดซ้ำได้ และช่วยฟื้นฟูและป้องกันการกระทำผิดซ้ำทางกาย ทางวาจา และกัทางใจ ผลการเปลี่ยนแปลงจริยธรรมทำให้ผู้ต้องขังได้รับการพัฒนาทางด้านกาย พัฒนาด้านศีล พัฒนาด้านจิตใจและพัฒนาด้านปัญญาสูงขึ้น ดังคำอธิบายของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ในพระพุทธศาสนานั้นเป็นการอบรมพัฒนาตนเองให้ครบองค์รวมของชีวิต คือ ร่างกาย จิตใจ ปัญญา และ สังคม ผู้ที่มีตนอบรมดีแล้วได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมตามแนวพระพุทธศาสนาอย่างสมบูรณ์ ในการพัฒนาตนเองตามแนวทางพระพุทธศาสนาต้องมีการศึกษา การสำเหนียก การศึกษาเล่าเรียนให้รู้เข้าใจ และฝึกฝนปฏิบัติจนเป็นคุณสมบัติที่เกิดขึ้นในตน หรือให้ทำได้ทำเป็น ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไปจนถึงความสมบูรณ์ หลักในการอบรมพัฒนาตนเอง ในพระพุทธศาสนาคือ หลักไตรสิกขา ประกอบด้วย อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และ อธิปัญญาสิกขา (Phra Brahmagunabhorn P.A. Payutto, 2008.) ผลวิจัยดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกับ อุ่นเอื้อ สิงห์คำ (Singkam, 2014) วิจัยเรื่อง กระบวนการและผลของการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมวิถีพุทธ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการและผลของการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมวิถีพุทธ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมวิถีพุทธจัดขึ้นเป็นระยะเวลา 5 วัน เพื่อเรียนรู้ทฤษฎีการสร้างสุขภาพควบคู่กับการปฏิบัติ โดยบูรณาการองค์ความรู้บนความเชื่อจากวิถีการดำรงชีวิตของสังคมไทยและวิทยาการทางวิทยาศาสตร์ เน้นองค์ความรู้เพื่อการ “พึ่งตนเองจนเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้” มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายจิตใจ สังคมและจิตวิญญาณมีการฟังและสนทนาธรรมจากนักบวช เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณสู่การลด ละ เลิกความโลภ โกรธ หลง

จากผลการศึกษาที่พบว่า ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ต้องขังโดยผลเชิงประจักษ์จากกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังผู้เข้าร่วมปฏิบัติหลักสูตรสมาธิศักดิ์ศาสสมาธิมีการเปลี่ยนแปลงทางจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการ โดยหลังทดลองคะแนนจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการในภาพรวมและรายด้านมีคะแนนสูงกว่าก่อนการทดลองทุกด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านกาย การพัฒนาด้านศีล การพัฒนาด้านจิตใจ และการพัฒนาด้านปัญญาสูงขึ้น ซึ่งกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมทางจริยธรรม ได้แก่ หลักศีล 5 มรรคมีองค์ 8 หลักสังคัตถ์ 4 พรหมวิหาร 4 โยนิโสมนสิการ และหิริ โอตตัปปะ สอดคล้องฤทธิชัย แกมมณาค และสุภัสชา

ข้อเสนอแนะ

1. สถาบันการศึกษามาร่วมสร้างศูนย์พัฒนาจริยธรรมในพันธุสถาน หน่วยงานภายนอก เช่น มหาวิทยาลัย นำความรู้เชิงวิชาการเข้ามาช่วยกันส่งเสริมและพัฒนาจริยธรรมให้ถูกต้องซ่ง ตั้งเป็นศูนย์พัฒนาจริยธรรมสำหรับผ้ต้องซ่งภายในกรมราชทัณฑ์ ดังซ่น

2. การจัดกิจกรรมฝึกวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ กระบวนการสะท้อนความคิดให้เกิดโยนิโสมนสิการผ่านกิจกรรม การจัดกิจกรรมสะท้อนความคิดเป็นกลุ่มเล็กๆ ให้เกิดการตระหนักรู้ ผ่านหลักสูตรการอบรมสมาธิ เช่น สักกาสมาธิ หรือ อาจผ่านชิ้นงาน การฝึกอาชีพ ใช้แรงเสริมด้านบวกจากผู้ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ เพื่อส่งเสริมให้เกิดโยนิโสมนสิการ การคิดอย่างรอบคอบ ปรับเปลี่ยนวิถีคิด จากการสะท้อนบทเรียนวิถีคิดแบบโยนิโสมนสิการ

3. การจัดตั้งเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนการพัฒนาจริยธรรม การจัดตั้งเครือข่ายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนกรมราชทัณฑ์ในการพัฒนาจริยธรรมของผู้ต้องขัง เช่น การศึกษา การฝึกอาชีพ การจัดหลักสูตรที่หลากหลายใช้หลักพระพุทธศาสนาเป็นฐาน นอกเหนือจากหลักสูตรที่ขึ้นกับนโยบายของกรมราชทัณฑ์ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาอบรม ตลอดจนหน่วยงานที่จะสนับสนุนและติดตามผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษ ให้มีอาชีพและมีงานทำ เช่น กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม มีนักสังคมสงเคราะห์ อาสาสมัครมาช่วยเหลือ แบ่งภาระงานกันทำ เนื่องจากเรือนจำเป็นหน่วยงานเล็ก มีข้อจำกัดด้านบุคลากร และจำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนมาก

4. การขัดเกลาจากครอบครัว การอบรมสั่งสอนของครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างจริยธรรมให้เกิดขึ้น เริ่มจากครอบครัวอบรมสั่งสอน ขัดเกลาทางจริยธรรม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สร้างคนดีมีคุณภาพสู่สังคม ต้องผ่านกระบวนการปลูกฝังมาก่อน กรมราชทัณฑ์มีหน้าที่ควบคุมกับแก้ไข ไม่สามารถพัฒนาจริยธรรมผู้ต้องขังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้แบบองค์รวมทั้งหมด จำเป็นต้องอาศัยหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมมือกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังมีจริยธรรมเชิงพุทธบูรณาการสูงกว่าก่อนเข้าอบรมหลักสูตรศักดิ์ศาสนาธิ ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำวิจัยเพื่อวัดผลการเปลี่ยนแปลงกลุ่มทดลองอื่นๆ โดยจัดคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มทดลองไม่เกิน 30 คน เพื่อควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนที่เกิดขึ้น เนื่องจากข้อจำกัดในการทดลองในครั้งนี้ เป็นกลุ่มใหญ่ เพื่อทดลองประสิทธิภาพของแบบวัด และทดลองวัดซ้ำกับกลุ่มเดิม เพื่อดูความคงทนของพฤติกรรมจริยธรรม นำมาเป็นแนวทางการจัดหลักสูตรที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น



References

- Bandura, A. (1965). Behavior Modification through Modeling Procedures. In *Research in Behavior Modification*. New York: Holt, Rinehart, and Winston.
- Chaiyapong, A. (2012). The Development of Strategic of Prevention and Diminish the Problem of Prisoner's Recidivism the Provincial Prison Region 8. *Journal of Humanities and Social Sciences*, 4(1), 125-148.
- Department of Correction. (2008). *Operating results from Development Habits Inmates*. Bangkok: Royal Print Corrections.
- Jirathitikarn, S. (2011). *Acting in Dhamma Principles of Prisoners in Klongprem Central Prison*. Full Report Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Kamnak, R. and Patloespranich, S. (2013). *The Integration of the Threefold Training (Trisikka Principle) and Psychology of Adolescence in Positive Development to Youth in Juvenile Observation and Protection Centre of Chiang Rai Province*. Full Report Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Phra Brahmagunabhorn (P.A. Payutto). (2008). *Dictionary of Buddhism*. (16th ed.). Bangkok: S.R. Printing Mass Product.
- Phra Dhammapitaka (P.A. Payutto). (1997). *Sustainable Development*. (6th ed). Bangkok: Sahathamnik.
- Singkam, U. (2014). Process and Results of Buddhism Holistic Well-Being Promotion. *Journal of the Association of Researchers*, 19(1), 73-85.